

**«Σκέψεις απευθυνόμενες προς μαθητές και εκπαιδευτικούς -
επισκέπτες αρχαιολογικού χώρου ή μουσείου»**

Αμαλία Κ. Ηλιάδη, Φιλολόγος-Ιστορικός

«Σκόρπιοι ναοί! Κατάλευκοι ρυθμοί και χαλασμένοι,
μιας Απολλώνιας μουσικής ήχοι μαρμαρωμένοι,
που το βουβό τραγούδι σας κρυφά η ψυχή τ' ακούει
η Σιωπή στην άρπα της την άυλη να το κρούει».

(Λάμπρος Πορφύρας)

Ο κυριότερος σκοπός μιας εκπαιδευτικής εκδρομής έχει πλέον καταχωρηθεί, θεωρητικά τουλάχιστον, στη συνείδηση ορισμένων εκπαιδευτικών και μαθητών: είτε βρισκόμαστε στον αρχαιολογικό χώρο ή στο μουσείο των Δελφών, των Μυκηνών, κλπ. πρυτανεύει η αίσθηση της συγκίνησης και του δέους, της αρμονίας και της υψηλής αισθητικής. Αντιλαμβάνομαι τη συγκίνηση. Αντικρίζουν, για πρώτη φορά οι πιο πολλοί, χειροπιαστό το υλικό αποτύπωμα της ιστορίας μας. Κάποιους, ιδιαίτερα ευαίσθητους σε θέματα πολιτισμικής κληρονομιάς τους συγκλονίζει η ιερότητα των χώρων. Νομίζουμε, καθώς αντικρίζουμε τα υψηλά δημιουργήματά των προγόνων, ότι μας κοιτάζουν οι απaráμιλλοι εκείνοι καλλιτέχνες και μας υπενθυμίζουν τη δοξασμένη μας κληρονομιά. Μας υπενθυμίζουν επίσης τις ευθύνες μας για τη συνέχεια αυτής της κληρονομιάς.

Μάρμαρα, αγάλματα, επιγραφές, αναθήματα, ερειπιώνες που νομίζουμε ότι θα μας μιλήσουν, ότι θέλουν να μας διηγηθούν την ιστορία τους. Να μας πουν για τον καλλιτέχνη που τα σκάλισε και για το νόημα, για την υψηλή ιδέα που ήθελε εκείνος να εκφράσει. Και μιλούν οι πέτρες και τα μάρμαρα, μιλούν και συζητούν μ' όσους έχουν την ευτυχία να γνωρίζουν τη γλώσσα τους.

Μια ιστορία λαξευμένη σε παντοειδή υλικά: Εδώ ικανοί και ένδοξοι στρατηγοί, εκεί φιλοπάτριδες βασιλείς με την απόφαση της θυσίας ζωγραφισμένη στο πρόσωπό τους, πιο πέρα όμορφες κόρες στον χορό, παρακάτω έφηβοι στο γυμναστήριο, παρέκει τάφοι ονομαστών ηγετών,

παντού θεοί ανάμεσα στους ανθρώπους... Αιώνες τα λούζει όλα το φως του ήλιου και κάνει τον ίσκιο τους «περήφανο κι αθρήνητο να πέφτει μες στον τερπνό του Ιδανικού κι αθόλωτο καθρέφτη». Και ο Χρόνος, που όλα θέλει να τα φθείρει, να τα ξεθωριάσει, να τα αποχρωματίσει στο αδυσώπητο πέρασμά του, κατορθώνει να σκαλίσει τη σκληράδα αυτών των μνημείων του αιωνίου κάλλους. Τίποτε όμως περισσότερο απ' αυτό! Γιατί αυτά παραμένουν. Είναι τα «άλυωτα χιόνια» και κάνουν τον «άγιο κύκλο του φωτός», που με απλοχεριά τα περιβάλλει, να φαίνεται πιο φωτεινός στα έκθαμβα μάτια μας...

Οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μουσεία της Ελλάδας είναι για μας, για την ανθρωπότητα όλη, θησαυροί ανεκτίμητοι. Ο σημερινός πολιτισμένος άνθρωπος, που και στη σελήνη κατόρθωσε να φθάσει, στέκει σ' αυτούς τους θησαυρούς μπροστά με δέος ιερό, θαμπωμένος από την απaráμιλλη τελειότητα και ομορφιά των μνημείων, χωρίς να μπορεί τίποτε άλλο να κάνει παρά να θαυμάζει, ν' απορεί και, κάπου-κάπου, αδέξια να μιμείται!..

Αιώνες πέρασαν. Γενεές ανθρώπων απ' όλο τον πλανήτη έχουν επισκεφθεί τους ιερούς αυτούς χώρους. Εκείνοι όλοι έφυγαν. Ήταν θνητοί. Έφυγαν και οι δημιουργοί αυτών των μνημείων. Θνητοί ήταν και εκείνοι. Και όμως από χέρια θνητών βγήκαν έργα αθάνατα... Φεύγουν οι αιώνες, διαβαίνουν οι χιλιετηρίδες. Τα μάρμαρα, μέσα στη θεία σιωπή τους, περιμένουν. Περιμένουν ακίνητα, αιχμάλωτα της αιώνιας ομορφιάς τους. Περιμένουν τους θαυμαστές του Ωραίου, του Μεγάλου και τ' Αληθινού, που εκφράζουν αυτά. Περιμένουν των γενεών το ευλαβικό προσκύνημα. Το βεβαιώνει και ο παλιός ποιητής Αριστομένης Προβελέγγιος:

«Πνέει Ελλάς περί εμέ, Ελλάς με περιβάλλει

με φαντασίας ανθηράς, εικόνας αιωνίας.

Το πνεύμα μου μαγεύεται και η καρδιά πάλλει

ως εις πνοήν μεθυστικής αφάτου αρμονίας».